

N á v r h

Z Á K O N

z e d n e

o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci)

Parlament se usnesl na tomto zákoně České republiky:

Č Á S T P R V N Í

Zajištění právní pomoci

Hlava první

Úvodní ustanovení

§ 1

(1) Každý má za podmínek stanovených tímto zákonem právo na poskytnutí právní pomoci v řízení

- a) před obecným soudem, včetně správního soudnictví,
- b) o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem,
- c) před Ústavním soudem,
- d) před jinými orgány uvedenými v § 2.

(2) Ten, kdo se nemůže domoci jiné formy právní pomoci, zejména udělení právní porady nebo sepsání listiny, je oprávněn požádat Českou advokátní komoru (dále jen „Komora“), aby mu podle zvláštního právního předpisu¹⁾ určila k poskytnutí právních služeb advokáta.

(3) Právní pomocí podle tohoto zákona se rozumí právní pomoc poskytovaná advokáty podle zvláštního právního předpisu.¹⁾

(4) Náklady na právní pomoc poskytnutou podle tohoto zákona tomu, kdo není schopen sám je zcela nebo zčásti hradit, nahradí za podmínek a způsobem stanoveným tímto zákonem stát.

(5) Tímto zákonem nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy, které zajišťují poskytování právní pomoci jiným způsobem, než stanoví tento zákon.²⁾

¹⁾ Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

²⁾ Např. § 21 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů.

§ 2

(1) Jiným orgánem podle § 1 odst. 1 se rozumí policejní orgán nebo státní zástupce oprávněný podle trestního řádu požadovat vysvětlení³⁾ (dále jen "jiný orgán").

(2) Řízením podle § 1 odst. 1 se pro účely tohoto zákona rozumí i podání vysvětlení na žádost policejního orgánu nebo státního zástupce podle odstavce 1.

Hlava druhá Zástupce

§ 3

(1) Soud příslušný podle § 18 (dále jen „příslušný soud“) ustanoví účastníkovi v řízení před soudem nebo jiným orgánem (dále jen "řízení") zástupce z řad advokátů (dále jen "zástupce"), pokud

- a) účastník není v řízení zastoupen zástupcem, kterého si zvolil nebo který mu byl ustanoven podle tohoto zákona,
- b) účastník navrhne, aby mu byl zástupce podle tohoto zákona ustanoven; tento návrh je možné učinit spolu s návrhem na zahájení řízení nebo i ústním podáním do protokolu v řízení již zahájeném.

(2) Navrhne-li ustanovení zástupce podle odstavce 1 písm. b) pro totéž řízení více účastníků, jejichž zájmy nejsou v rozporu, může jim být i bez návrhu ustanoven společný zástupce. Dostanou-li se zájmy účastníků, kterým byl ustanoven společný zástupce, do rozporu, ustanoví se i bez návrhu některému nebo některým z nich zástupce jiný, jsou-li jinak splněny podmínky stanovené tímto zákonem.

(3) Účastníkem řízení podle odstavce 1 se rozumí i zákonný zástupce účastníka.

§ 4

(1) Zástupce nelze ustanovit

- a) v občanském soudním řízení nebo v soudním řízení správním, jde-li o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva,
- b) v trestním řízení, jde-li o ustanovení obhájce obviněnému (obžalovanému) anebo ustanovení zmocněnce poškozenému; ustanovení obhájce nebo zmocněnce poškozeného se v tomto případě řídí zvláštním právním předpisem,⁴⁾
- c) v řízení o návrhu na uložení opatření dítěti mladšímu než patnáct let potřebná k jeho výchově; ustanovení opatrovníka takového dítěte se v tomto případě řídí zvláštním právním předpisem,⁵⁾
- d) účastníkovi, který má právnické vzdělání buď sám, nebo jeho zaměstnanec (člen), který jeho jménem v řízení jedná,
- e) tomu, komu byl zástupce pro totéž řízení již dříve ustanoven, avšak účastník odvolal tomuto zástupci bez důležitého důvodu plnou moc nebo plnou moc vypověděl zástupce z důvodů na straně účastníka,

³⁾ § 158 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád) ve znění pozdějších předpisů,

⁴⁾ Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů.

⁵⁾ Zákon č. 218/2003 Sb., o odpovědnosti mládeže za protiprávní činy a o soudnictví ve věcech mládeže a o změně některých zákonů (zákon o soudnictví ve věcech mládeže).

- f) obci nebo kraji,
- g) státu, organizační složce státu, státnímu podniku, státnímu fondu, státní příspěvkové organizaci, státní rozpočtové organizaci nebo jiné státní organizaci, jakož i jiné právnické osobě, na jejímž podnikání (činnosti) se, byť i jen zčásti, účastní stát,
- h) stanoví-li tak zvláštní právní předpis.

(2) Předloží-li účastník osvědčení vydané Komorou, z něhož vyplývá, že uplatňování nebo bránění jeho práva v občanském soudním řízení není svévolné ani zřejmě bezúspěšné, příslušný soud nezkoumá, zda je splněna podmínka uvedená v odstavci 1 písm. a).

§ 5

Podání návrhu na ustanovení zástupce není důvodem k odročení jednání nebo k jinému obdobnému rozhodnutí v řízení; dokud však příslušný soud o návrhu na ustanovení zástupce nerozhodne,

- a) nelze rozhodnout o zastavení řízení, zamítnutí nebo odmítnutí návrhu na zahájení řízení anebo přijmout jiné obdobné rozhodnutí z důvodu, že účastník není zastoupen advokátem nebo jinou osobou, která je k zastupování v řízení oprávněna zvláštním právním předpisem,⁶⁾
- b) soud nebo jiný orgán promine zmeškání lhůty k podání vyjádření ve věci nebo k provedení jiných obdobných úkonů; to neplatí, pokud podle procesních předpisů, podle nichž soud nebo jiný orgán v řízení postupuje (dále jen „procesní předpisy“), prominutí zmeškání lhůty není přípustné.

§ 6

(1) Soud nebo jiný orgán je povinen účastníka poučit o jeho právu navrhnout ustanovení zástupce již při zahájení řízení nebo, je-li to povahou věci vyloučeno, bez odkladu po jeho zahájení. Součástí poučení musí být i poučení o právu účastníka navrhnout, aby příslušný soud stanovil státu povinnost zaplatit odměnu zástupce a nahradit jeho hotové výdaje, je-li to odůvodněno příjmovými a majetkovými poměry účastníka (§ 13).

(2) Záznam o poučení účastníka podle odstavce 1 musí být součástí spisu, který soud nebo jiný orgán vede podle procesních předpisů; ze spisu musí být zřejmé, kdy a jakým způsobem k poučení účastníka došlo.

(3) Nesplnil-li soud nebo jiný orgán povinnost poučit účastníka podle odstavce 1, platí ustanovení § 5 obdobně.

(4) Poučení podle odstavce 1 není třeba udělit účastníkovi, který je v řízení zastoupen zástupcem, kterého si zvolil, nebo který mu byl ustanoven podle tohoto zákona.

⁶⁾) Například § 241 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 105 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění pozdějších předpisů, § 31 odst. 1 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů.

§ 7

(1) Jde-li o řízení před soudem, rozhodne příslušný soud o návrhu na ustanovení zástupce bez odkladu poté, co mu tento návrh došel.

(2) Jestliže účastník navrhl ustanovení zástupce v řízení před jiným orgánem, je tento orgán povinen dát bez odkladu příslušnému soudu podnět k rozhodnutí o tomto návrhu. Řízení o ustanovení zástupce je u příslušného soudu zahájeno dnem, kdy mu podnět došel; příslušný soud rozhodne o návrhu na ustanovení zástupce bez odkladu. Je-li jiný orgán, kterému byl podán návrh na ustanovení zástupce, nečinný, zahájí příslušný soud řízení o ustanovení zástupce a o rozhodne bez odkladu o tomto návrhu i z podnětu účastníka.

§ 8

(1) Soud ustanoví zástupce zpravidla z řad těch advokátů, kteří mají podle zápisu v seznamu advokátů sídlo v jeho obvodu.

(2) Soud je povinen při ustanovování zástupce dbát na to, aby jednotliví advokáti byli ustanovováni zástupcem rovnoměrně; to neplatí,

- a) označí-li účastník v návrhu na ustanovení zástupce určitého advokáta, který se svým ustanovením projevil souhlas,
- b) vyžaduje-li zastoupení účastníka zvláštních znalostí nebo schopností anebo znalost cizího jazyka.

§ 9

Zástupce je povinen zastupovat účastníka v řízení, pro které byl ustanoven, a dále ve všech na věc navazujících řízeních, včetně řízení o řádných nebo mimořádných opravných prostředcích, řízení vykonávacího nebo exekučního, správního soudnictví, včetně řízení o kasační stížnosti před Nejvyšším správním soudem, jakož i řízení před Ústavním soudem.

§ 10

Rozhodnutím o ustanovení zástupce vzniká mezi zástupcem a jím zastoupeným účastníkem vztah, který je jinak založen mezi advokátem a klientem smlouvou o poskytování právních služeb podle zvláštních předpisů; práva a povinnosti zástupce a účastníka vyplývající z tohoto vztahu, včetně způsobu, jakým může dojít k jeho ukončení, se řídí zvláštními právními předpisy upravujícími výkon advokacie¹⁾ a stavovskými předpisy Komory.

§ 11

(1) Advokát, který byl ustanoven zástupcem, má v řízení stejné postavení jako advokát, kterého si jako zástupce účastník zvolil na základě plné moci.

(2) Zástupce je oprávněn zastupovat účastníka v řízení, pro které byl ustanoven, a dále ve všech na věc navazujících řízeních uvedených v § 9.

Hlava třetí
Odměna zástupce a náhrada jeho hotových výdajů

§ 12

Nestanoví-li tento zákon dále jinak, je účastník, kterému byl ustanoven zástupce, povinen zaplatit zástupci odměnu za zastupování (dále jen „odměna“) a nahradit mu jeho hotové výdaje; výše odměny zástupce a náhrady jeho hotových výdajů se určí podle zvláštních právních předpisů.⁷⁾

Hlava čtvrtá
Povinnost státu hradit náklady právního zastoupení

§ 13

(1) Nedosahuje-li čistý průměrný měsíční výdělek účastníka za posledních dvanáct měsíců alespoň jeden a půl násobku minimální měsíční mzdy stanovené podle zvláštních právních předpisů⁸⁾, nemá-li účastník ani jiný majetek dostatečný k tomu, aby uhradil odměnu a náhradu hotových výdajů zástupce a nemůže-li být jejich úhrada zajištěna ani v rámci plnění vzájemné vyživovací povinnosti rodičů a dětí nebo vyživovací povinnosti mezi manželi, zaplatí odměnu zástupce a nahradí jeho hotové výdaje zcela nebo zčásti stát (dále jen „povinnost státu hradit náklady právního zastoupení“). Za majetek dostatečný k úhradě odměny a náhrady hotových výdajů zástupce nelze považovat věci, kterých se podle zvláštních právních předpisů nemůže týkat výkon rozhodnutí.⁹⁾

(2) O stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení a o jejím rozsahu rozhoduje na návrh účastníka příslušný soud; takto stanovená povinnost státu hradit náklady právního zastoupení se vztahuje i na všechna na věc navazující řízení uvedená v § 9.

(3) Účastník – fyzická osoba prokazuje své příjmové a majetkové poměry pro účely uvedené v odstavci 1 prohlášením, jehož vzor stanoví prováděcí předpis. Příslušný soud má skutečnosti uvedené účastníkem v prohlášení za prokázané, pokud v řízení o stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení nevyjde najevo něco jiného.

(4) U účastníka - právnické osoby nelze stanovit povinnost státu hradit náklady právního zastoupení s výjimkou nadace, nadačního fondu, obecně prospěšné společnosti, občanského sdružení nebo jiné právnické osoby se sídlem na území České republiky, která nebyla zřízena za účelem podnikání.

(5) Příslušný soud nebo správní orgán je povinen učinit opatření k tomu, aby prohlášení účastníka podle odstavce 3, pokud je součástí spisu, který je veden podle procesních předpisů, bylo vyloučeno z nahlížení.

⁷⁾ § 22 odst. 1 zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů.

Vyhláška č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění pozdějších předpisů.

⁸⁾ § 111 zákona č. 65/1965 Sb., zákoník práce, ve znění pozdějších předpisů

⁹⁾ § 321 a 322 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů

§ 14

(1) Příslušný soud rozhodne i bez návrhu o zproštění státu povinnosti hradit náklady právního zastoupení, jestliže se ukáže, že příjmové nebo majetkové poměry účastníka stanovení této povinnosti státu nadále neodůvodňují, popřípadě neodůvodňovaly. O zproštění povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení může být z tohoto důvodu rozhodnuto kdykoliv v průběhu řízení, v němž byl zástupce ustanoven, nebo v průběhu na věc navazujícího řízení (§ 9), pokud takové zastoupení účastníka trvá, a to i se zpětnou účinností.

(2) Příslušný soud může i bez návrhu rozhodnout se zpětnou účinností o zproštění státu povinnosti hradit náklady právního zastoupení v případě, kdy v důsledku výsledku řízení, v němž byl účastníkovi ustanoven zástupce, došlo k podstatné změně jeho příjmových nebo majetkových poměrů. O zproštění povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení může být z tohoto důvodu rozhodnuto nejpozději do pěti let ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, kterým bylo skončeno řízení, v důsledku jehož výsledku k podstatné změně příjmových nebo majetkových poměrů účastníka došlo. Byl-li proti tomuto rozhodnutí podán mimořádný opravný prostředek, kasační stížnost nebo ústavní stížnost, běží tato lhůta ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí, kterým bylo o nich rozhodnuto; to platí i v případě, kdy ústavní stížnost byla podána proti rozhodnutí o mimořádném opravném prostředku nebo o kasační stížnosti.

(3) Účastník je povinen oznámit bez odkladu změny ve svých příjmových nebo majetkových poměrech podle odstavců 1 a 2 příslušnému soudu.

(4) Byl-li stát ze zpětnou účinností zproštěn podle předchozích odstavců povinnosti hradit náklady právního zastoupení, je účastník povinen nahradit státu vše, co jeho zástupce od státu na odměně a náhradě hotových výdajů obdržel za úkony právních služeb učiněné v době, na něž se rozhodnutí o zproštění povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení vztahuje; tato náhrada se snižuje o částku, kterou stát obdržel na náhradě nákladů řízení podle § 17.

(5) Právo státu na náhradu podle odstavce 3 se promlčuje ve třech letech ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí o zproštění jeho povinnosti hradit náklady právního zastoupení.

§ 15

(1) O odměně a náhradě hotových výdajů zástupce a jejich výši rozhoduje soud nebo jiný orgán příslušný k rozhodování ve věci samé, a to v rozhodnutí, kterým se řízení před ním končí.

(2) Výše odměny zástupce se určí podle ustanovení zvláštních právních předpisů o mimosmluvní odměně advokáta; podle těchto zvláštních právních předpisů se určí i výše náhrady hotových výdajů zástupce.

(3) Proti rozhodnutí o odměně a náhradě hotových výdajů zástupce podle odstavce 1 je přípustný řádný nebo mimořádný opravný prostředek, pokud jej procesní předpisy připouštějí.

§ 16

(1) Byla-li, byť i jen zčásti, stanovena povinnost státu hradit náklady právního zastoupení,

- a) je účastník osvobozen od soudních, správních nebo jiných obdobných poplatků. Osvobození se vztahuje na celé řízení, jakož i na všechna na věc navazující řízení uvedená v § 9, a to se zpětnou účinností; poplatky dosud zaplacené se však nevracejí,
- b) nemůže být účastníku uložena povinnost složit zálohu na náklady provedení důkazu, popřípadě jiná obdobná povinnost.

(2) Byl-li stát povinnosti hradit náklady právního zastoupení zproštěn (§ 14), osvobození podle odstavce 1 zanikají.

(3) Předchozími odstavci nejsou dotčena ustanovení procesních předpisů upravující osvobození od soudních, správních nebo jiných obdobných poplatků.¹⁰⁾

§ 17

(1) Byla-li, byť i jen zčásti, stanovena povinnost státu hradit náklady právního zastoupení a účastník splňuje podmínky stanovené zvláštními právními předpisy pro přiznání náhrady nákladů řízení, v němž mu byl ustanoven zástupce,¹¹⁾ soud nebo jiný orgán příslušný k rozhodování o náhradě nákladů řízení rozhodne, že náhrada nákladů řízení se přiznává namísto účastníkovi státu.

(2) Byla-li by náhrada nákladů řízení přiznaná státu podle odstavce 1 vyšší než odměna zástupce a náhrada jeho hotových výdajů (§ 15), přizná se státu náhrada nákladů řízení pouze do jejich výše; zbylá část náhrady nákladů řízení se přizná účastníkovi.

Hlava pátá

Příslušný soud a řízení před ním

§ 18

(1) Soudem příslušným k rozhodování o návrhu na ustanovení zástupce (§ 3 odst. 1 písm. b/) a o návrhu na stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení (§ 13 odst. 2) a k rozhodování o zproštění státu povinnosti hradit náklady právního zastoupení podle § 14 odst. 1 je

- a) obecný soud příslušný podle procesních předpisů k rozhodování o věci samé, včetně správního soudnictví,
- b) Nejvyšší správní soud v řízení o kasační stížnosti,
- c) Ústavní soud v řízení před Ústavním soudem,
- d) soudce činný podle zvláštního zákona v přípravném řízení trestním, jde-li o řízení před jiným orgánem uvedeným v § 2 odst. 1.

(2) Příslušnost soudů uvedených v odstavci 1 písm. a) až c) je dána, pokud před nimi probíhá řízení ve věci samé, a to bez ohledu na to, že v předchozím řízení, na něž toto řízení navazuje (§ 9), byl podle odstavce 1 příslušným soud jiný.

(3) Soudem příslušným k rozhodování o zproštění státu povinnosti hradit náklady právního zastoupení podle § 14 odst. 2 je ten soud, který byl naposledy příslušným podle odstavců 1 a 2.

¹⁰⁾ Například § 138 zákona č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 36 odst. 3 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění zákona č. 192/2003 Sb.

¹¹⁾ Například § 142 a násl. Zákona č. 99/1969 Sb., občanský soudní řád, ve znění pozdějších předpisů, § 60 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění zákona č. 192/2003 Sb.

(4) Soudy příslušné podle odstavce 1 písm. a) až c) rozhodují podle procesních předpisů, kterými je upraveno řízení ve věci samé a soud příslušný podle odstavce 1 písm. d) rozhoduje v řízení podle trestního řádu.

(5) Příslušný soud rozhoduje o věcech uvedených v odstavci 1 a 3 usnesením.

(6) Rozhodnutí o ustanovení zástupce a rozhodnutí, kterým bylo zcela vyhověno návrhu na stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení, nemusí být odůvodněno; proti těmto rozhodnutím není přípustný opravný prostředek.

(7) Proti rozhodnutí, kterým byl návrh na ustanovení zástupce zamítnut, kterým nebylo zcela vyhověno návrhu na stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení nebo kterým byl stát zproštěn povinnosti hradit náklady právního zastoupení, je přípustný řádný opravný prostředek, pokud jej procesní předpisy připouštějí. Osobou oprávněnou k podání tohoto opravného prostředku je účastník a v případě rozhodnutí, kterým byl návrh na ustanovení zástupce zamítnut, i advokát uvedený v § 8 odst. 2 písm. a).

ČÁST DRUHÁ

Hrazení nákladů na právní pomoc státem

§ 19

(1) Stát hradí náklady na právní pomoc způsobem dále stanoveným tímto zákonem.

(2) Náklady na právní pomoc podle odstavce 1 se rozumí

- a) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl ustanoven zástupcem podle tohoto zákona, pokud je hradí zástupci stát (§ 13),
- b) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl ustanoven obhájcem obviněného (obžalovaného) v trestním řízení v případě nutné obhajoby,
- c) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl ustanoven obhájcem obviněného (obžalovanému) v trestním řízení v jiných případech, pokud je hradí obhájci stát,¹²⁾
- d) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, kterého si jako obhájce obviněný (obžalovaný) v trestním řízení zvolil, pokud je hradí obhájci stát,¹²⁾
- e) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl ustanoven zmocněncem poškozeného v trestním řízení,
- f) náklady na odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl ustanoven opatrovníkem dítěte mladšího než patnáct let v řízení o návrhu na uložení opatření potřebných k jeho výchově podle zvláštního právního předpisu.⁵⁾

(3) Náklady na právní pomoc se hradí ze státního rozpočtu v rámci

- a) rozpočtové kapitoly Ministerstva spravedlnosti (dále jen "ministerstvo"), a to i pokud jde o výdaje na zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů advokátů placené obecnými soudy a Nejvyšším správním soudem podle zvláštních právních předpisů,
- b) rozpočtových kapitol Ministerstva vnitra a Ústavního soudu, pokud jde o výdaje na odměnu a náhradu hotových výdajů advokátů placené jinými orgány činnými v trestním řízení než soudy nebo orgány státního zastupitelství a Ústavním soudem podle zvláštních předpisů.

¹²⁾ § 33 odst. 2 zákona č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění pozdějších předpisů

(4) Při přípravě návrhu střednědobého výhledu a státního rozpočtu podle zvláštního právního předpisu¹³⁾ si ministerstvo, Ministerstvo vnitra a Ústavní soud vyžádají, pokud jde o náklady na právní pomoc, stanovisko Komory.

(5) Ustanoveními předchozích odstavců nejsou dotčeny zvláštní právní předpisy, pokud stanoví, že výdaje na právní pomoc poskytovanou advokáty nebo jinými k tomu oprávněnými osobami hradí stát jiným způsobem, než stanoví tento zákon.¹⁴⁾

§ 20

(1) V případech uvedených v § 19 odst. 3 uplatňuje advokát vůči státu nárok na odměnu a na náhradu hotových výdajů (dále jen "nárok") prostřednictvím Komory. Nárok se uplatňuje písemnou žádostí (dále jen "žádost"), která musí být Komoře doručena do jednoho roku ode dne, kdy nabylo právní moci rozhodnutí soudu nebo jiného orgánu, kterým bylo podle § 15 nebo podle zvláštního zákona o nároku a jeho výši rozhodnuto (dále jen "rozhodnutí o nároku"); nárok, který nebyl u Komory takto uplatněn, zaniká.

(2) Žádost musí obsahovat jméno, příjmení, sídlo a bydliště advokáta, jeho identifikační číslo a označení bankovního účtu, na který má být odměna a náhrada hotových výdajů státem zaplacená.

(3) K žádosti advokát připojí stejnopis nebo úředně ověřenou kopii písemného vyhotovení rozhodnutí o nároku opatřeného doložkou o právní moci.

(4) Nárok uplatněný vůči státu podle odstavce 1 je advokát povinen snížit o částku odpovídající zálohám na odměnu a náhradu hotových výdajů, které advokát obdržel podle zvláštních právních předpisů před uplatněním nároku.

§ 21

(1) Komora žádost přezkoumá a vyrozumí advokáta o výsledku přezkoumání podle odstavců 2 až 5 do dvou měsíců od doručení žádosti. Vyrozumění musí být učiněno písemně; oznámení o zániku nároku podle odstavce 2 nebo 4 musí být doručeno advokátovi do vlastních rukou způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem.¹⁵⁾

(2) Zjistí-li Komora, že nárok zanikl, protože byl uplatněn po lhůtě uvedené v § 20 odst. 1, oznámí to advokátovi, který nárok uplatnil.

(3) Neobsahuje-li žádost údaje uvedené v § 20 odst. 2, vyzve Komora advokáta, aby je písemně sdělil; Komora za tím účelem stanoví přiměřenou lhůtu. Sdělí-li advokát tyto údaje, postupuje Komora podle odstavce 5.

(4) Není-li k žádosti připojeno rozhodnutí o nároku podle § 20 odst. 3, vyzve Komora advokáta, aby jej předložil; Komora za tím účelem stanoví advokátovi lhůtu, která nesmí být kratší než jeden měsíc. Předloží-li advokát rozhodnutí o nároku ve stanovené lhůtě, postupuje Komora podle odstavce 5. Nepředloží-li advokát Komoře rozhodnutí o nároku ve stanovené lhůtě, nárok zaniká; ustanovení odstavce 2 se v tomto případě použije obdobně.

¹³⁾ Zákon č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů.

¹⁴⁾ Například § 21 odst. 1 zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o policii České republiky, ve znění pozdějších předpisů (zákon o azylu), ve znění pozdějších předpisů

¹⁵⁾ § 55e zákona č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění pozdějších předpisů

(5) Uplatnil-li advokát nárok ve lhůtě a způsobem uvedeným v § 20 odst. 1, popřípadě v odstavci 3 a 4, vydá mu Komora osvědčení o výši nároku a o tom, že nárok byl řádně uplatněn; osvědčení je veřejnou listinou.

§ 22

(1) Komora zjistí do konce března každého roku celkovou výši nároků, které byly advokáty řádně uplatněny (§ 21 odst. 5) v předcházejícím roce.

(2) Přesáhne-li celková výše řádně uplatněných nároků advokátů zjištěná Komorou podle odstavce 1 částku, která byla ve státním rozpočtu na rok, v němž jsou nároky splatné (dále jen „rozhodný rok“) určena na náklady na právní pomoc, sníží se v příslušném poměru každý nárok advokáta, který byl řádně uplatněn v roce předcházejícím rozhodnému roku; advokát je pak dále oprávněn uplatňovat vůči státu pouze takto snížený nárok (dále jen "snížený nárok") s tím, že zbylá část nároku zaniká prvním dnem rozhodného roku.

(3) Částka, která byla určena ve státním rozpočtu na rozhodný rok na náklady na právní pomoc, se pro účely uvedené v odstavci 2 sníží o částku určenou ve státním rozpočtu na rozhodný rok na výdaje na zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů placené advokátům podle zvláštních předpisů.

(4) Ustanovení odstavce 2 se nepoužije v případě, kdy náklady na právní pomoc nezajištěné státním rozpočtem na rozhodný rok budou hrazeny postupem podle zvláštního právního předpisu.¹⁶⁾

§ 23

- (1) Komora oznámí ve Věstníku České advokátní komory ve lhůtě uvedené v § 22 odst. 1
- celkovou výši nároků, které byly advokáty řádně uplatněny (§ 21 odst. 5) v předcházejícím roce,
 - částku, která byla ve státním rozpočtu na rozhodný rok určena na náklady na právní pomoc (§ 22 odst. 2 a 3).

§ 24

- (1) Komora sdělí ministerstvu ve lhůtě uvedené v § 22 odst. 1
- údaj uvedený v § 23 písm. a),
 - jméno a příjmení každého advokáta, který v předcházejícím roce řádně uplatnil nárok, výši jeho nároku, jakož i další údaje, které jsou uvedeny v § 20 odst. 2.
- (2) Ministerstvo zajistí, aby nároky (snížené nároky) advokátů, kteří jsou uvedeni ve sdělení Komory podle odstavce 1 písm. b), byly uspokojeny v den jejich splatnosti (§ 25); nárok (snížený nárok) je uspokojen dnem připsání jemu odpovídající částky na bankovní účet advokáta uvedený v tomto sdělení Komory.

¹⁶⁾ § 22 a násl. Zákona č. 218/2000 Sb., o rozpočtových pravidlech a o změně některých souvisejících zákonů (rozpočtová pravidla), ve znění pozdějších předpisů

§ 25

Nárok je splatný 1. července roku následujícího po roce, v němž byl nárok advokátem řádně uplatněn (§ 21 odst. 5), a promlčuje se ve třech letech.

ČÁST TŘETÍ

Společná ustanovení k části první a druhé

§ 26

Spory o náhrady, které náležejí státu podle § 14 odst. 4, a o nároky (snížené nároky) advokátů vůči státu (§ 20 odst. 1 a § 22 odst. 2) rozhodují soudy.

§ 27

Ustanoveními § 21 odst. 2 a 4 není dotčeno právo advokáta domáhat se vůči státu splnění nároku (sníženého nároku) u soudu, pokud nebyl uspokojen v den jeho splatnosti (§ 25); nárok advokáta přiznaný soudem, o němž bylo Komorou advokátovi podle § 21 odst. 2 nebo 4 oznámeno, že zanikl, se do celkové výše nároků podle § 23 písm. a) zpětně nezapočítává.

§ 28

Výnosy z náhrad, které náležejí státu podle § 14 odst. 4, a z náhrad nákladů řízení, přiznané státu podle § 17, jsou příjmem státního rozpočtu.

ČÁST ČTVRTÁ

Zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie

Hlava první

Úvodní ustanovení

§ 29

(1) Přeshraničním sporem v rámci Evropské unie (dále jen „přeshraniční spor“) se pro účely tohoto zákona rozumí spor vyplývající z občanskoprávních nebo obchodních vztahů, včetně řízení o řádných nebo mimořádných opravných prostředcích, řízení o uznání rozhodnutí a řízení vykonávacího nebo exekučního, jehož účastník má své trvalé nebo obvyklé bydliště v jiném členském státě Evropské unie (dále jen „členský stát“), než ve kterém působí soud, který spor rozhoduje (dále jen „procesní soud“); ustanovení § 34 odst. 1 tím není dotčeno.

(2) Pro určení, zda se jedná o přeshraniční spor podle odstavce 1 je rozhodující stav ke dne, kdy byla podána žádost o zajištění právní pomoci v přeshraničním sporu podle § 30

písm. b) nebo kdy ministerstvu došla žádost o zajištění právní pomoci v přeshraničním sporu podle § 35 odst. 1.

(3) Ustanovení této části zákona se nepoužijí ve vztahu k Dánskému království.

(4)

Hlava druhá

Zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v případech, kdy procesní soud je soudem v České republice

§ 30

Je-li procesní soud soudem v České republice, je právní pomoc v přeshraničním sporu zajišťována způsobem uvedeným v § 31 státním příslušníkům členských států, jakož i státním příslušníkům jiných států anebo fyzickým osobám bez státní příslušnosti, pokud

- a) mají trvalé nebo obvyklé bydliště na území jiného členského státu, než České republiky (dále jen „oprávněná zahraniční osoba“),
- b) zahraniční oprávněná osoba podala procesnímu soudu sama nebo prostřednictvím k tomu příslušného orgánu členského státu (dále jen „příslušný orgán členského státu“) anebo prostřednictvím ministerstva žádost v českém nebo slovenském jazyce o zajištění právní pomoci v přeshraničním sporu podle vzoru, který stanoví prováděcí předpis,
- c) příjmové a majetkové poměry zahraniční oprávněné osoby by odůvodňovaly stanovit povinnost státu hradit náklady právního zastoupení podle § 13,
- d) žádost o poskytnutí právní pomoci v přeshraničním sporu není zjevně neodůvodněná vzhledem k tomu, že jde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva,
- e) procesní soud rozhodne, že právní pomoc v přeshraničním sporu se zahraniční oprávněné osobě poskytne (§ 32 odst. 3).

§ 31

(1) Zajištěním právní pomoci v přeshraničním sporu zahraniční oprávněné osobě podle § 30 se rozumí

- a) udělení bezplatné právní porady před zahájením jednání ve sporu advokátem, kterého určí Komora podle zvláštního právního předpisu z podnětu procesního soudu,
- b) osvobození od soudních poplatků, které nastává právní mocí rozhodnutí procesního soudu podle § 32 odst. 3,
- c) ustanovení tlumočnicka v řízení před procesním soudem v souladu s příslušnými procesními předpisy,
- d) pořízení překladu písemností, které byly v řízení před procesním soudem předloženy zahraniční oprávněnou osobou a které mají být podle rozhodnutí procesního soudu provedeny jako důkaz, z cizího jazyka, vyjma jazyka slovenského, do jazyka českého,
- e) náhrada nezbytných cestovních nákladů zahraniční oprávněné osoby vzniklých v souvislosti s její cestou z místa jejího trvalého nebo obvyklého bydliště v členském státu do sídla procesního soudu, pokud je její přítomnost před procesním soudem podle příslušných procesních předpisů nebo podle rozhodnutí procesního soudu nezbytná.

(2) Ustanovením odstavce 1 není dotčeno právo zahraniční oprávněné osoby požádat o ustanovení zástupce podle části první tohoto zákona; rozhodnutí procesního soudu podle § 32 odst. 3 přitom nahrazuje rozhodnutí příslušného soudu podle § 13 odst. 2 s tím, že odměna ustanoveného zástupce a náhrada jeho hotových výdajů bude zcela uhrazena státem.

(3) Překlad písemností podle odstavce 1 písm. d) zajistí na náklady státu procesní soud. Nezbytné cestovní náklady podle odstavce 1 písm. e) uhradí zahraniční oprávněné právnické osobě na náklady státu procesní soud.

§ 32

(1) O žádosti zahraniční oprávněné osoby o zajištění právní pomoci podle § 30 písm. b) (dále jen „žádost“) rozhodne procesní soud bez odkladu poté, co mu došla, a to usnesením.

(2) Nejsou-li splněny podmínky uvedené v § 30 písm. a), c) a d), nebo nejedná-li se o přeshraniční spor podle tohoto zákona (§ 29) procesní soud žádost zamítne; proti tomuto rozhodnutí jsou přípustné opravné prostředky připuštěné příslušnými procesními předpisy.

(3) Nezamítne-li procesní soud žádost podle odstavce 2, rozhodne, že právní pomoc v přeshraničním sporu se zahraniční oprávněné osobě poskytne; rozhodnutí nemusí být odůvodněno a nejsou proti němu přípustné opravné prostředky.

§ 33

(1) Rozhodnutí procesního soudu, že právní pomoc se zahraniční oprávněné osobě poskytne (§ 32 odst. 3), se vztahuje na všechna řízení navazující na řízení, v němž bylo toto rozhodnutí přijato, včetně řízení o řádných nebo mimořádných opravných prostředcích a řízení vykonávacího nebo exekučního.

(2) V případě změny příjmových nebo majetkových poměrů zahraniční oprávněné osoby se použije přiměřeně ustanovení § 14 a § 18 odst. 3, 4 a 6.

(3) V případě úspěchu zahraniční oprávněné osoby v přeshraničním sporu se přiměřeně použije ustanovení § 17.

Hlava třetí

Zajištění právní pomoci v přeshraničních sporech v případech, kdy procesní soud je soudem v jiném členském státě, než v České republice

§ 34

(1) Je-li procesní soud soudem v jiném členském státě, než v České republice, je právní pomoc v přeshraničním sporu zajišťována způsobem dále uvedeným

a) státním příslušníkům České republiky, pokud mají na území České republiky trvalé bydliště nebo pokud se na území České republiky obvykle zdržují,

- b) cizincům, pokud jsou na území České republiky oprávněni podle zvláštních právních předpisů pobývat po dobu delší šesti měsíců

(dále jen „tuzemská oprávněná osoba“).

(2) Právní pomoc v přeshraničním sporu je tuzemským oprávněným osobám zajišťována

- a) příslušným orgánem členského státu v souladu s právem tohoto členského státu na základě žádosti tuzemské oprávněné osoby (§ 35),
- b) ministerstvem za podmínek a způsobem uvedeným s ustanoveních § 35 odst. 1 až 3,
- c) Komorou podle § 38.

§ 35

(1) Ministerstvo je povinno přijímat žádosti tuzemských oprávněných osob o zajištění právní pomoci v přeshraničním sporu podle § 34 písm. a) (dále jen „žádost“) a zaslat je příslušnému orgánu členského státu do 15 dnů ode dne, kdy mu žádost došla, popřípadě ode dne, kdy byly podle odstavce 2 odstraněny její vady. Netýká-li se však žádost přeshraničního sporu podle tohoto zákona (§ 29), nebo nebyla-li žádost podána tuzemskou oprávněnou osobou (§ 34 odst. 1) ministerstvo rozhodne, že se přijetí žádosti zamítá a žádost žadatelé vrátí.

(2) Ministerstvo je povinno poskytnout oprávněné tuzemské osobě potřebnou součinnost k tomu, aby žádost splňovala všechny náležitosti stanovené právem příslušného členského státu; ministerstvo za tím účelem zejména poučí účastníka, jakým způsobem má vady žádosti odstranit, popřípadě pořídí na náklad státu překlad žádosti a písemností, které k ní musejí být připojeny, do cizího jazyka.

(3) Povinnost ministerstva zaslat žádost příslušnému orgánu členského státu podle odstavce 1 a povinnost ministerstva poskytnout oprávněné tuzemské osobě potřebnou součinnost k tomu, aby žádost splňovala všechny náležitosti stanovené právem příslušného členského státu podle odstavce 2 neplatí, pokud ministerstvo rozhodne, že žádost je zjevně neodůvodněná vzhledem k tomu, že jde o svévolné nebo zřejmě bezúspěšné uplatňování nebo bránění práva.

(4) Ustanoveními odstavců 1 a 2 není dotčeno právo tuzemské oprávněné osoby obrátit se se žádostí přímo na příslušný orgán členského státu v souladu s právem tohoto členského státu.

§ 36

Ministerstvo může rozhodnout, že tuzemská oprávněná osoba je povinna nahradit státu výdaje na překlad žádosti nebo písemností, které k ní musejí být připojeny, do cizího jazyka podle § 35 odst. 2, pokud byla žádost příslušným orgánem členského státu zamítnuta; ministerstvo je tak oprávněno rozhodnout do tří let ode dne, kdy se dozvědělo, že žádost byla příslušným orgánem členského státu zamítnuta.

§ 37

(1) Ve věcech uvedených v § 35 odst. 1 a 3 a § 36 rozhoduje ministerstvo ve správním řízení podle zvláštních právních předpisů.

(2) Proti rozhodnutím ve věcech uvedených v odstavci 1 může být podána žaloba ve správním soudnictví za podmínek stanovených zvláštními právními předpisy.

§ 38

Komora zajistí tuzemské oprávněné osobě právní pomoc v přeshraničním sporu spočívající v udělení bezplatné právní porady před zahájením přeshraničního sporu určením advokáta k poskytnutí této právní pomoci podle zvláštních právních předpisů, pokud jsou splněny podmínky těmito zvláštními právními předpisy stanovené.

ČÁST PÁTÁ

Změna trestního řádu

§ 39

Zákon č. 141/1961 Sb., o trestním řízení soudním (trestní řád), ve znění zákona č. 57/1965 Sb., zákona č. 58/1969 Sb., zákona č. 149/1969 Sb., zákona č. 48/1973 Sb., zákona č. 29/1978 Sb., zákona č. 43/1980 Sb., zákona č. 159/1989 Sb., zákona č. 178/1990 Sb., zákona č. 303/1990 Sb., zákona č. 558/1991 Sb., zákona č. 25/1993 Sb., zákona č. 115/1993 Sb., zákona č. 292/1993 Sb., zákona č. 154/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 214/1994 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 8/1995 Sb., zákona č. 152/1995 Sb., zákona č. 150/1997 Sb., zákona č. 209/1997 Sb., zákona č. 148/1998 Sb., zákona č. 166/1998 Sb., zákona č. 191/1999 Sb., zákona č. 29/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 77/2001 Sb., zákona č. 144/2001 Sb., zákona č. 265/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu uveřejněného pod č. 424/2001 Sb., a zákona č. 200/2002 Sb., se mění takto:

1. V § 33 odst. 1 věta druhá zní: „Má právo zvolit si obhájce nebo požádat o jeho ustanovení (§ 38 odst. 2) a s obhájcem se radit i během úkonů prováděných orgánem činným v trestním řízení.“.
2. V § 33 odst. 2 se v první větě vkládají za slovo „obhajoby“ slova „zvoleným obhájcem nebo obhájcem, který mu byl ustanoven podle § 38 odst. 2“.
3. V § 38 se za odstavec 1 vkládá nový odstavec 2, který zní:
„(2) Obviněnému, u něhož nejsou dány důvody k ustanovení obhájce podle odstavce 1 a který si obhájce nezvolil, musí být ustanoven obhájce neprodleně poté, co to požádá; to

neplatí, pokud byl takto obviněnému obhájce v téže věci již dříve ustanoven, avšak obviněný odvolal tomuto obhájci bez důležitého důvodu plnou moc nebo plnou moc vypověděl obhájce z důvodů na straně účastníka.“.

Dosavadní odstavec 2 se označuje jako odstavec 3.

4. V § 151 odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 2a zní:

„(2) Obhájce, který byl obviněnému ustanoven podle § 38 odst. 1, jakož i obhájce obviněného, u něhož bylo podle § 33 odst. 2 rozhodnuto, že má nárok na obhajobu bezplatnou nebo za sníženou odměnu, má vůči státu nárok na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštního právního předpisu.²⁾ Tento nárok je třeba vůči státu uplatnit způsobem stanoveným zvláštním právním předpisem.^{2a)}

.....

2a) Zákon č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány, a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“.

5. V § 151 odstavce 5 a 6 znějí:

„(5) Ustanovení odstavců 2 až 4 se použijí obdobně u ustanoveného zmocněnce poškozeného, je-li advokátem.

(6) Byla-li zmocněncem poškozeného ustanovena jiná osoba než advokát, použijí se ustanovení odstavců 2 až 4 pro takového zmocněnce přiměřeně s tím, že

- a) nárok na třeba uplatnit do jednoho roku ode dne, kdy se zmocněnec dozvěděl, že jeho povinnost zastupovat poškozeného skončila, jinak zaniká,
- b) nárok je třeba zmocněnci uhradit bez zbytečného odkladu po jeho přiznání, nejpozději do 30 dnů.“.

6. V § 158 odst. 3 se za první větu vkládá tato věta: "Osoba, po níž je vysvětlení požadováno, musí být předem o tomto svém právu poučena a musí jí být umožněno, aby si advokáta zvolila. Prohlásí-li tato osoba, že chce být při podání vysvětlení zastoupena advokátem, avšak advokáta si ve stanovené lhůtě nezvolí, je třeba dát neprodleně příslušnému soudu návrh, aby jí byl advokát podle zvláštního zákona ustanoven.^{2a)}“.

ČÁST ŠESTÁ

Změna občanského soudního řádu

§ 40

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, ve znění zákona č. 36/1967 Sb., zákona č. 158/1969 Sb., zákona č. 49/1973 Sb., zákona č. 20/1975 Sb., zákona č. 133/1982 Sb., zákona č. 180/1990 Sb., zákona č. 328/1991 Sb., zákona č. 519/1991 Sb., zákona č. 263/1992 Sb., zákona č. 24/1993 Sb., zákona č. 171/1993 Sb., zákona č. 117/1994 Sb., zákona č. 152/1994 Sb., zákona č. 216/1994 Sb., zákona č. 84/1995 Sb., zákona č. 118/1995 Sb., zákona č. 160/1995 Sb., zákona č. 238/1995 Sb., zákona č. 247/1995 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 31/1996 Sb., zákona č. 142/1996 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 269/1996 Sb., zákona č. 202/1997 Sb., zákona č. 227/1997 Sb., zákona č. 15/1998 Sb., zákona č. 91/1998 Sb., zákona č. 165/1998 Sb., zákona č. 326/1999 Sb., zákona č. 360/1999 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 2/2000 Sb., zákona č. 27/2000 Sb., zákona č. 30/2000 Sb., zákona č. 46/2000 Sb., zákona č. 105/2000 Sb., zákona č. 130/2000 Sb., zákona č. 155/2000 Sb., zákona č. 204/2000 Sb., zákona č. 220/2000 Sb., zákona č. 227/2000 Sb., zákona č. 367/2000 Sb., zákona č. 370/2000 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 137/2001 Sb., zákona č. 231/2001 Sb., zákona č. 271/2001 Sb., nálezu Ústavního soudu č. 276/2001 Sb., zákona č. 317/2001 Sb., zákona č. 451/2001 Sb., zákona č. 491/2001 Sb., zákona č. 501/2001 Sb., zákona č. 151/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb., zákona č. 226/2002 Sb., a zákona č. 309/2002 se mění takto:

1. § 30 včetně poznámky pod čarou č. 57d) zní:

"§ 30

(1) Podmínky, za nichž musí být ustanoven účastníkovi zástupcem advokát, stanoví zvláštní zákon.^{57d)}

(2) O návrhu na ustanovení zástupce podle odstavce 1 rozhoduje předseda senátu; předseda senátu činí i další rozhodnutí podle zvláštního zákona uvedeného v odstavci 1.

.....
57d) Zákon č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“.

2. V § 138 se zrušuje odstavec 3.

3. § 140 odst. 2 zní:

"(2) Zvláštní předpis stanoví, za jakých podmínek platí odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl účastníkovi ustanoven zástupcem podle § 30, stát;^{57d)} v odůvodněných případech se poskytne tomuto zástupci na jeho žádost přiměřená záloha.".

4. V § 149 odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 63a zní:

„(2) Zvláštní právní předpis stanoví, ve kterých případech se náhrada nákladů řízení namísto účastníkovi, kterému byl ustanoven zástupce podle § 30, přizná státu.^{63a)}“

.....
63a) § 17 zákona č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“

ČÁST SEDMÁ

Změna zákona o Ústavním soudu

§ 41

Zákon č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění zákona č. 331/1993 Sb., zákona č. 236/1995 Sb., zákona č. 77/1998 Sb., zákona č. 18/2000 Sb., zákona č. 132/2000 Sb., zákona č. 48/2002 Sb., zákona č. 202/2002 Sb. zákona č. 320/2002 Sb., a zákona č. 114/2003 Sb., se mění takto:

1. § 29 včetně poznámek pod čarou č. 2) a 2a) zní:

"§ 29

(1) Účastník nebo vedlejší účastník se může dát v řízení před Ústavním soudem zastupovat pouze advokátem nebo notářem v rozsahu jeho oprávnění stanoveného zvláštním právním předpisem,²⁾ v téže věci může mít jen jednoho zástupce.

(2) Podmínky, za nichž musí být účastníkovi v řízení před Ústavním soudem ustanoven zástupcem advokát a kdy náklady na právní pomoc hradí stát, stanoví zvláštní právní předpis.^{2a)}

2) § 3 zákona České národní rady č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů.

2a) Zákon č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“

2. V § 30 odst. 1 a 3 se slova "komerčním právníkem nebo notářem v rozsahu stanoveném zvláštními předpisy.²⁾" nahrazují slovy "notářem v rozsahu jeho oprávnění stanoveného zvláštním právním předpisem.²⁾".

3. V § 42 se doplňuje odstavec 5, který zní:

"(5) Soudce zpravodaj rozhoduje podle zvláštního právního předpisu^{2a)} v řízení před Ústavním soudem o návrhu na ustanovení advokáta zástupcem účastníka podle § 29 odst. 2 a činí i další rozhodnutí podle zvláštního právního předpisu.^{2a)}"

4. § 83 a 84 se zrušují.

ČÁST OSMÁ

Změna soudního řádu správního

§ 42

Zákon č. 150/2002 Sb., soudní řád správní, ve znění zákona č. 192/2003 Sb., se mění takto:

1. V § 7 odstavec 7 včetně poznámky pod čarou č. 6a zní:

„(7) Podmínky, za nichž musí být ustanoven účastníkovi zástupcem advokát, stanoví zvláštní právní předpis.^{6a)} O návrhu na ustanovení zástupce rozhoduje předseda senátu; předseda senátu činí i další rozhodnutí podle tohoto zvláštního právního předpisu.

.....
6a) Zákon č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“

2. V § 7 se doplňují odstavce 8 a 9, které znějí:

„(8) Zvláštní právní předpis stanoví, za jakých podmínek odměnu a náhradu hotových výdajů advokáta, který byl účastníkovi ustanoven zástupcem podle odstavce 7, platí stát;^{6a)} v odůvodněných případech se poskytne tomuto zástupci na jeho žádost přiměřená záloha.“

(9) Požádá-li navrhovatel o osvobození od soudních poplatků nebo podá-li návrh na ustanovení zástupce podle odstavce 7, neběží po dobu od podání takové žádosti nebo od podání takového návrhu do právní moci rozhodnutí o nich lhůta stanovená pro podání návrhu na zahájení řízení.“

3. V § 60 se za odstavec 3 vkládá nový odstavec 4, který včetně poznámky pod čarou č. 15a zní:

„(4) Zvláštní právní předpis stanoví, ve kterých případech se náhrada nákladů řízení namísto účastníkovi, kterému byl ustanoven zástupce podle § 7 odst. 7, přizná státu.^{15a)}

.....
15a) § 17 zákona č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“

Dosavadní odstavce 4 až 8 se označují jako odstavce 5 až 9.

ČÁST DEVÁTÁ

Změna zákona o advokacii

§ 43

Zákon č. 85/1996 Sb., o advokacii, ve znění zákona č. 210/1999 Sb., zákona č. 120/2001 Sb., zákona č. 6/2002 Sb., a zákona č. 228/2002 Sb., nálezů Ústavního soudu č. 349/2002 Sb., a zákona č. 192/2003 Sb. se mění takto“

V § 18 odstavec 2 včetně poznámky pod čarou č. 7a) zní:

"(2) Ten, kdo se nemůže domoci poskytnutí právní služby advokátem a nejde-li o právní pomoc spočívající v zastoupení v řízení před soudem nebo jiným orgánem podle zvláštního zákona^{7a)}, má právo, aby mu Komora na základě jeho návrhu advokáta určila. V rozhodnutí o určení advokáta Komora vymezí věc, v níž je advokát povinen právní služby poskytnout. Komora může v rozhodnutí o určení advokáta stanovit i další podmínky poskytnutí právních služeb, včetně povinnosti poskytnout právní pomoc bezplatně nebo za sníženou odměnu, pokud to odůvodňují příjmové a majetkové poměry navrhovatele. Nejsou-li dány důvody pro odmítnutí uvedené v § 19, je Komorou určený advokát povinen právní služby poskytnout.

.....

7a) Zákon č. .../... Sb., o zajištění právní pomoci v řízení před soudy a jinými orgány a v přeshraničních sporech v rámci Evropské unie, o hrazení nákladů na právní pomoc státem a o změně některých zákonů (zákon o zajištění právní pomoci).“.

ČÁST DESÁTÁ

Přechodná ustanovení

§ 44

(1) Advokáti, kteří byli ustanoveni v občanském soudním řízení nebo v soudním řízení správním zástupcem účastníka podle dosavadních předpisů, se považují za zástupce podle tohoto zákona.

(2) O návrzích na ustanovení zástupce v občanském soudním řízení nebo v soudním řízení správním, o nichž nebylo rozhodnuto do dne účinnosti tohoto zákona, se rozhodne podle tohoto zákona.

§ 45

(1) V řízení před soudem nebo jiným orgánem zahájeném před účinností tohoto zákona je soud nebo jiný orgán povinen poučit bez odkladu účastníka podle § 6; nejde-li o případ uvedený v odstavci 2, příslušný soud ustanoví účastníkovi v takovém řízení zástupce podle

tohoto zákona a rozhodne o stanovení povinnosti státu hradit náklady právního zastoupení, jsou-li splněny podmínky uvedené v § 3, § 4 a § 13.

(2) Komora rozhodne o žádostech o určení advokáta, které byly podány podle zvláštního právního předpisu do účinnosti tohoto zákona, jde-li o poskytnutí právních služeb spočívajících v zastoupení před soudem nebo jiným orgánem, podle dosavadních předpisů.

§ 46

(1) Nároky advokátů vůči státu na zaplacení odměny a náhrady hotových výdajů v případech uvedených v § 19 odst. 2 písm. b) až f), o nichž bylo rozhodnuto do účinnosti tohoto zákona, se uspokojí podle dosavadních předpisů.

(2) O nárocích advokátů vůči státu na zaplacení odměny a náhrady hotových výdajů v případech uvedených v § 19 odst. 2 písm. b) až f), o nichž nebylo rozhodnuto do účinnosti tohoto zákona, se rozhodne podle dosavadních právních předpisů; nároky advokátů vůči státu z těchto rozhodnutí vzniklé se uspokojí podle části druhé tohoto zákona.

(3) Ustanovení odstavce 2 se použije přiměřeně i o návrzích stěžovatelů podle § 83 zákona č. 182/1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů, podaných do dne nabytí účinnosti tohoto zákona.

§ 47

(1) Ustanovení § 19 se použije již při přípravě návrhu státního rozpočtu na rok 2006.

(2) Ode dne účinnosti tohoto zákona do 31. 12. 2005 poskytuje stát advokátům v případech uvedených v § 19 odst. 2 pouze zálohy na odměnu a náhradu hotových výdajů podle zvláštních právních předpisů a hradí jejich nároky podle § 46.

(3) Nároky (snížené nároky) advokátů, které byly řádně uplatněny ode dne účinnosti tohoto zákona do 31.12.2005 se uspokojí podle části druhé tohoto zákona v roce 2006.

ČÁST JEDENÁCTÁ

Závěrečná ustanovení

§ 48

Ministerstvo spravedlnosti stanoví vyhláškou vzor prohlášení podle § 13 odst. 3 a vzor žádosti podle § 30 písm. b).

§ 49

Ustanovení § 12 odst. 5 vyhlášky Ministerstva spravedlnosti č. 177/1996 Sb., o odměnách advokátů a náhradách advokátů za poskytování právních služeb (advokátní tarif), ve znění vyhlášky č. 235/1997 Sb., vyhlášky č. 484/2000 Sb., a vyhlášky č. 68/2003 Sb., se zrušuje.

§ 50

Tento zákon nabývá účinnosti dnem 1. prosince 2004 s výjimkou ustanovení § 19, které nabývá účinnosti dnem vyhlášení.